

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาระจากงาน ความสามารถในการควบคุมงาน กับความผูกพันทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำในศูนย์สุขภาพชุมชนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี โดยปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2546 ถึงเดือนกรกฎาคม 2546 และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 198 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.5 มีอายุเฉลี่ย 33.47 ปี ส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 92.8 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ศูนย์สุขภาพชุมชนเฉลี่ย 1.56 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามภาระจากงาน แบบสอบถามความสามารถในการควบคุมงาน และแบบสอบถามความผูกพันทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) วิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 11.0 ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาระจากงานเท่ากับ .82 แบบสอบถามความสามารถในการควบคุมงาน เท่ากับ .88 และแบบสอบถามความผูกพันทางใจในการทำงานเท่ากับ .95

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ระหว่างวันที่ 16 มิถุนายน 2546 ถึง วันที่ 22 กรกฎาคม 2546 รวมระยะเวลา 5 สัปดาห์ จำนวน 198 ฉบับ ได้แบบสอบถามคืนมาครบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ คงเหลือแบบสอบถามสำหรับการวิเคราะห์ จำนวน 195 ฉบับ

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 11.0 กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) หลังจากทดสอบว่าลักษณะของข้อมูลเป็นไปตาม

ข้อตกลงเบื้องต้น ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความผูกพันใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความผูกพันใจในการทำงานด้านความรื่นรมย์ในงาน ($\bar{X} = 3.54, S.D. = .75$) ความผูกพันใจในการทำงานด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน ($\bar{X} = 3.47, S.D. = .76$) อยู่ในระดับปานกลาง และความผูกพันใจในการทำงานด้านความพึงพอใจในงาน ($\bar{X} = 3.66, S.D. = .88$) อยู่ในระดับสูง นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนี้ยังพบว่า ภาระจากงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพันใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ($r = -.39, p < .05$) และความสามารถในการควบคุมงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ($r = .41, p < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลนำเสนอตามปัญหาและสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความผูกพันใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.55, S.D. = .73$) ซึ่งหมายความว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับรู้เกี่ยวกับการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานหรือประสบการณ์ของบุคคลในการทำงาน ด้วยความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ในด้านความรื่นรมย์ในงาน ความพึงพอใจในงาน ความกระตือรือร้นในการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิรูประบบสุขภาพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจึงมีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชนและขยายบริการปฐมภูมิ กลุ่มการพยาบาลจึงมีการจัดสรรอัตรากำลังพยาบาล เพื่อสนับสนุนงานบริการพยาบาลระดับปฐมภูมินี้ โดยการเกลี่ยพยาบาลวิชาชีพจากโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยบริการคู่สัญญาในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งหากขาดความมั่นคงในการทำงานแล้วย่อมทำให้พยาบาลวิชาชีพขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (กองการพยาบาล, 2545:30) ซึ่งการขาดการสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นสาเหตุให้เกิดความกดดันทางอารมณ์และจิตใจมีผลต่อความผูกพันใจในการทำงานได้ (Karasek, 1979)

นอกจากนี้ในการจัดอัตรากำลังของพยาบาลวิชาชีพ มีทั้งที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์สุขภาพชุมชนและจัดอัตรากำลังเสริม ในลักษณะทำงานเป็นบางเวลา (Part time) หรือการทำงานล่วงเวลา (Overtime) ซึ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานประจำศูนย์สุขภาพชุมชน จะมีโอกาสสร้างสัมพันธภาพและความต่อเนื่องในบริการสำหรับประชาชนได้ (กองการพยาบาล,2545) นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติงานประจำอาจยังขาดความชัดเจน มีความรู้สึกสับสนและขัดแย้งในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาล มาเป็นการปฏิบัติงานในลักษณะเวชปฏิบัติครอบครัว (ร.พ.ปง ,2542) ซึ่งพยาบาลวิชาชีพไม่คุ้นเคย สอดคล้องกับการศึกษาของ Warr (1990) ที่พบว่าทักษะที่ใช้ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันใจในด้านความรับผิดชอบในงาน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้านของความผูกพันใจในการทำงานของ Warr (1990) พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับรู้ด้านความรับผิดชอบในงาน ความพึงพอใจในงาน และความกระตือรือร้นในการทำงานทั้งในระดับปานกลางและสูง ซึ่งนำเสนอแต่ละด้านดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบในงาน

ผลการศึกษา พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนมีการรับรู้ด้านความรับผิดชอบในงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.54$) หมายความว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับรู้ถึงการทำงานว่า งานที่ทำอยู่นั้นทำให้เกิดความรู้สึกมีความสุข สนุกกับการทำงาน ไม่มีความรู้สึกวิตกกังวล ทั้งนี้เนื่องจากในการบริการพยาบาลปฐมภูมิของศูนย์สุขภาพชุมชนโดยทั่วไปนั้น มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี สามารถดูแลและพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้ ภายใต้การนำของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งต้องเข้าไปมีบทบาทในฐานะผู้บริหารโครงการ (Project manger) โดยการจัดบริการสุขภาพ (กองการพยาบาล,2545: 17) ซึ่งจากบทบาทดังกล่าวนี้ สามารถบอกได้ถึงอิสระภาพในการปฏิบัติวิชาชีพของพยาบาลได้อย่างเต็มศักยภาพบนสิทธิของตนเอง (Catalano,1994) ทำให้ปฏิบัติในบทบาทพยาบาล ด้วยความยินดี (ฟาริดา อับราฮิม ,2536 : 30) ซึ่งจากการศึกษารายข้อ พบว่า พยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 มีความสุขในการให้บริการและสนุกกับลักษณะงานในการบริการอยู่ในระดับสูง

1.2 ความพึงพอใจในงาน

ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนมีการรับรู้ด้านความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.66$) ซึ่งหมายความว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับรู้ถึงการทำงานว่างานที่ทำอยู่นั้น ทำให้เกิดความรู้สึก

เพลิดเพลิน ชอบใจ ถูกใจ พอใจ เต็มใจ สบายใจและยินดีในการปฏิบัติงานของตนอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่า ในการให้บริการปฐมภูมินั้นเป็นการปฏิบัติงานในด้านการป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพซึ่งวิชาชีพพยาบาลต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ชุมชน (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ ,2535) และการมีอำนาจตัดสินใจในงานที่ทำอยู่ เป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจในงานแก่พยาบาลวิชาชีพมากขึ้น เพราะทำให้พยาบาลวิชาชีพสามารถตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบได้เต็มที่ (พาริดา อิบราฮิม ,2535) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kramer (1990) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับมอบหมายให้สามารถตัดสินใจในงานคลินิกทั้งหมด ทำให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความพึงพอใจในงานตามมา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของสุภาเพ็ญ ปาณะวัฒน์พิสุทธิ์ (2539) ที่พบว่าความพึงพอใจในงานโดยรวมของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเขต 8 อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ความกระตือรือร้นในการทำงาน

ผลการศึกษา พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับรู้ด้านความกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) ซึ่งหมายความว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีการรับรู้ถึงการทำงานว่างานที่ทำอยู่นั้น ทำให้เกิดความรู้สึกว่าอยากที่จะทำงาน ทำงานด้วยความตื่นตัว คล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า มีชีวิตชีวาในการทำงานในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ต้องทำงานในลักษณะที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งเป็นงานให้บริการเชิงรุก เป็นงานที่ต้องประสานกับผู้อื่นอยู่เกือบตลอดเวลา อาจทำให้ต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอ เพื่อจะทำงานได้อย่างรวดเร็ว ทันกับเหตุการณ์ (กองการพยาบาล , 2545) การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลจะช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน (Beletz , 1990 ; Cavanagh , 1992 ; Mann & Jefferson ,1991) แต่ในสภาพความเป็นจริงแพทย์ กับพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน มักมีความขัดแย้งกัน เนื่องจากหน้าที่ความรับผิดชอบงานที่เหลื่อมล้ำกัน (Stratton , Dunkin , Juhl , Ludtke & Geller ,1991)

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาระจากงาน กับความผาสุกทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ภาระจากงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผาสุกทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาระจากงานกับความผาสุกทางใจในการทำงาน พบว่า ภาระจากงานมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางกับความผาสุกทางใจในการทำงาน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.39$ $P < .05$) นั่นคือ เมื่อพยาบาลรับรู้ว่าคุณเองมีภาระจากงานมากหรือมีการรับรู้เกี่ยวกับความมากน้อยของปริมาณของงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่มาก เช่นรับรู้ว่าคุณมีความกดดันด้านเวลา และรับรู้ว่าคุณมีความขัดแย้งในบทบาท พยาบาลจะมีความผาสุกทางใจในการทำงานน้อย ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า งานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ต้องรับผิดชอบด้านการตรวจรักษาเบื้องต้นแทนแพทย์ เป็นงานที่เน้นให้บริการเชิงรุกมากกว่า ซึ่งได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาเบื้องต้น การฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนงานต้องสนับสนุนให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังต้องดำเนินงานประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดภาคีสุขภาพในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีภาวะสุขภาพที่ดี จะเห็นได้ว่าบทบาทของพยาบาลวิชาชีพเปลี่ยนไปจากที่เคยปฏิบัติอยู่ พยาบาลอาจมีความพึงพอใจน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Fain (1987) ที่ศึกษาพบว่า ความขัดแย้งในบทบาทมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์พยาบาล สอดคล้องกับ Ganster, Fusilier and Mayes (1986) ที่ศึกษาพบว่า งานที่มีความขัดแย้งในบทบาทสูง มีความสัมพันธ์กับความไม่พึงพอใจในงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Rosse & Rosse (1981 cited in Creasia, 1991) ที่พบว่าความขัดแย้งในบทบาทของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Brief, Sell, Aldag & Melone (1979) ที่ศึกษาพบว่า ความขัดแย้งในบทบาทมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงาน และสอดคล้องกับ Quine (1998) ที่พบว่าภาระจากงานสูง จะทำให้เกิดความเครียดในงานสูง ซึ่งจะส่งผลต่อความผาสุกทางใจในการทำงานเช่นกัน นอกจากนี้การศึกษาของ Kevin และ Andrew (1994) พบว่าสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผาสุกทางใจในการทำงาน ซึ่งความเครียดมักแสดงออกในรูปของความไม่พึงพอใจในงาน (Taylor, 1986)

ดังนั้น ภาระจากงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความผาสุกทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการควบคุมงาน กับความผาสุกทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ความสามารถในการควบคุมงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการควบคุมงานกับความผาสุกทางใจในการทำงาน พบว่า เมื่อพยาบาลวิชาชีพพบว่าตนเองมีความเป็นอิสระในการจัดการงานในบทบาทของตนเองมาก ความผาสุกทางใจในการทำงานจะมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรศักดิ์ บุรณตรีเวทย์ และตะวันชัย จิระประมุขพิทักษ์ (2545) Bliese, Castro and Andrew (2000) ที่พบว่า ความสามารถในการควบคุมงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดจากการทำงาน ซึ่งความเครียดเป็นความกดดันทางด้านจิตใจ ที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจ (จินตนา ตั้งวรพงศ์ชัย, 2533) ที่ส่งผลต่อความผาสุกทางใจได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ McCloskey (1990) และ Kevin and Andrew (1994) ที่พบว่า ความสามารถในการควบคุมงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจ และจากความหมายของความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ที่กล่าวว่า งานที่บุคคลากรสามารถปฏิบัติได้ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะได้อย่างอิสระตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยไม่มีการควบคุมจากบุคคลภายนอก จะทำให้บุคคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และรู้สึกว่าการที่จะทุ่มเทกำลังความสามารถของตนเอง เพื่อทำประโยชน์ให้แก่องค์กร ซึ่งมีความจำเป็นมาก ในการทำงาน เพราะนอกจากจะทำให้งานคล่องตัวแล้ว บุคคลยังได้มีโอกาสแสดงความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานภายใต้ขอบเขตและหน้าที่ของตน อีกทั้งยังทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในการทำงาน มีความสุขในการทำงาน (Hackman and Oldham , 1980) งานของพยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชน เป็นงานที่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นงานให้บริการเชิงรุก ซึ่งพยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานการพยาบาลได้ตามขอบเขตแห่งสิทธิอันเป็นอิสระของพยาบาล มีความเฉพาะของตนเอง มีความสมบูรณ์ของตนเองภายในขอบเขตของวิชาชีพพยาบาล ทั้งโดยกฎหมายและวิธีปฏิบัติการพยาบาล เพราะพยาบาลวิชาชีพ คือผู้รับผิดชอบในกิจกรรมแห่งวิชาชีพของตน (พวงรัตน์ บุญญานุกรักษ์ , 2536)

ดังนั้น ความสามารถในการควบคุมงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ข้อเสนอแนะ

ด้านการบริหาร

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความผูกพันทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณา ด้านความริ่รรมย์ในงานในรายข้อ พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน มีความวิตกกังวลในงาน ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการลดความวิตกกังวล และป้องกัน ไม่ให้พยาบาลวิชาชีพมีความวิตกกังวลเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารควรจะไปศึกษาว่ามีสาเหตุ ไตบ้างที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อ หาแนวทางในการแก้ไขต่อไป เช่น จัดให้มีการสัมมนาร่วมกันของผู้ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพ ชุมชน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการวิจัย

การศึกษาคครั้งนี้ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเนื่องจาก การดำเนินงานในศูนย์สุขภาพชุมชนยังอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน จึงควรมีการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal study) เพื่อติดตามความผูกพันทางใจในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 ในระยะต่อไป แล้วนำมาเปรียบเทียบกับ การปฏิบัติงานในปัจจุบันว่า ระยะเวลาในช่วงใดที่พยาบาลวิชาชีพ ซึ่งปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพ ชุมชน โรงพยาบาลเขต 2 มีความผูกพันทางใจในการทำงานมากน้อยต่างกันอย่างไร เพื่อนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลชุมชนเขต 2 มีความผูกพันทางใจในการทำงาน อันจะทำให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความเต็มใจ กระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพบริการ ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย